

Man fandt stenen i midten af 1960-erne, da man var ved at grave en kloakledning tæt ved Gl. Krusegård. Stenen lå ved udgravningen godt 1½ meter nede i jorden, der på dette sted består af moræneler. Moræneler er materiale der er afsat af en gletscher i løbet af istiden.

Som gravearbejdet skred frem, blev det klart, at der ikke var tale om en lille sten, men en blok af ganske betragtelig størrelse. Med sine 16 meter i omkreds og en vægt på ca. 100 ton var den ikke sådan lige til at flytte.

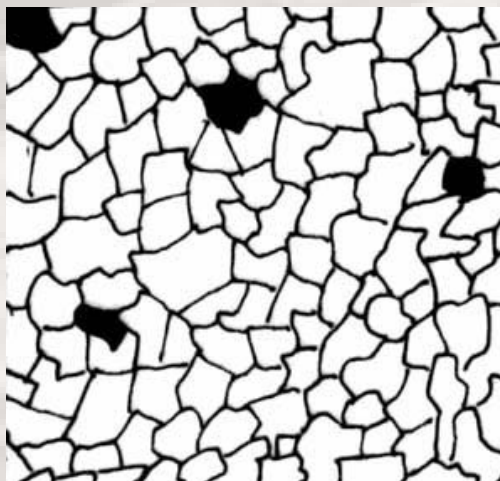
Spørgsmålet var, om den skulle sprænges i stykker, så man kunne fjerne den. Men da man opdagede at stenedes overflade flere steder var smukt isskuret, var det formodentligt med til at redde den fra en tidstypisk skæbne. For rigtigt mange af de store sten er sprængt i stykker og brugt som skærver til anlægsarbejder. I dag kan man stadig se huller på toppen af stenen, hvor spængstoffet skulle have været placeret. Man flyttede derfor stenen 150 meter til sin nuværende placering i Vestskoven.



Hvissingestenen.

Hvissingestenen er en granit

Går man hen til stenen, kan man se, den er ret enskornet og homogen. Den indeholder fortrinsvis mineralerne kvarts og feldspat, og hører derfor til gruppen af bjergarter, der betegnes som granitter. Granitter kendes dels på mineralindholdet, dels på deres næsten "puslespilsagtige" mønster. Alle bjergartens mineralkorn er sammen voksede i en sådan grad, at der slet ikke forekommer hulrum mellem de enkelte mineralkorn.



Skitse af Hvissingestensens "puslespilsagtige" mønster.

Granitter dannes dybt nede i Jorden hvor temperaturen er så høj, at bjergarterne er smeltet. En smeltet bjergarts-masse kaldes også for magma. Hvor varmt det er, får man et indtryk af, når man ser en vulkan i udbrud. Det forekommer for eksempel jævnligt på Island eller i Italien.

Det er dog langt fra altid sådan, at magma kommer ud på Jordens overflade. Ofte bliver den hvor den er for så lige så stille at blive kølet af. Det er en proces, der tager meget lang tid, og det vil sige millioner af år. Bjergarter,

der er størknet i dybet, er for eksempel granit. At sådanne dybbjergarter i det hele taget kan findes ved Jordens overflade i dag, skyldes, at de ved bevægelser i Jordskorpen er blevet hævet højt op. Det er for eksempel det, der sker når bjergkæder dannes.

I Danmark kan man kun se fast stående granit på Bornholm. Hvissingestenen er formodentlig kommet til Danmark med en gletscher der skred ind over landet i sidste istid fra Østersøområdet. Tænk engang, at is er i stand til at brække så store klippestykker af og flytte omkring med sten af denne størrelse.

Hvissingestenen er fuld af ridser

Går man helt tæt på stenen, kan man se, at den har nogle store ridser på siderne. Ridserne har nærmest form som en halvmåne. Og sådanne ridser har en helt speciel historie.

Prøv at forestille dig en væg af is der rager ½ kilometer op i luften. Det er dén tykkelse og endda tykkere endnu, istidens gletschere har haft. Når så tyk indlandsis glider hen over fast klippegrund, er den alene ved sin vægt og sin bevægelse i stand til at knuse en klippeoverflade. Den brækker mindre eller større klippestykker løs, som derefter optages i isens bund og føres med langt væk fra deres oprindelsessted.

Sådanne sten, der er fastfrosset i bunden af en gletscher, udsættes for et enormt slid, når de skurer hen over jordoverfladen.

De bliver slebet flade på undersiden og de får store slag og mærker ved sammenstødet med underlaget. På Hvissingestenen kan man flere steder se nogle karakteristiske furer. De har nærmest form som en halvmåne.

Geologer kalder dem parabelridser eller seglformede brud alt efter udseendet og dannelsesmåde. De er op-

Foto: Erik Nygaard.



Hvissingestenen tæt på. Geologisk set går den under betegnelsen granit. Bemærk de særlige halvmåneformede furer.

Foto: Erik Nygaard.



Hvissingestenen med mærker efter brud, der opstod under transporten hertil. Disse mærker er dannet for tusinder af år siden, i modsætning til den nutidige graffiti, som nogen for ganske nyligt er blevet fristet til at tilføje.

stået som et resultat af det tryk, som isen med sten udførte på underlaget. Sådanne mærker ses for eksempel flere steder på den fast stående klippegrund på Bornholm og giver værdifulde oplysninger om isens bevægelsesretning ind over området. Mærker på løse blokke, som dem vi ser her, kan ikke bruges som retningsgiver for isen, fordi man ikke kan være sikker på, om stenen ligger, hvor den oprindeligt blev lagt. Men man kan altid nyde dem og begejstres over dem.

Man forstår godt, hvorfor så mange af vore hjemlige store sten er sagnospundne. For det er en næsten ufatelig historie, at is kan flytte omkring med så store sten. Og det er vel heller ikke helt uden grund, at man i gamle dage anså sten som noget levende, der som alt andet groede op af jorden. Mange mente også, at de fik unger, for hvordan skulle det ellers være gået til, at de store sten er omgivet af så mange små? Og den dag i dag er det tydeligt, at store sten på den ene eller anden måde appellerer til os. Her har P for tid og evighed erklæret sin kærlighed til J på stenen...



Hvissingestenen Om folk og store sten

Den ligger midt i Vestskov omgivet af alt det grønne. Man kender den formodentlig fra cykelturen eller gåturen ud i skoven, hvor det næsten er et "must" at lægge turen forbi den. For den er i sig selv fuld af gode historier, hvis man kigger nærmere efter. Og store sten har formodentlig altid appelleret til os. Flere steder har mennesker været i gang med at male på den eller skrevet kærlighedserklæringer. Under alle omstændigheder så er det en udfordring at bestige den.

Hvor:

Hvissingestenen ligger i Vestskov nord for Glostrup.

Koordinater:

55.68924
12.424389

Find flere steder på:
www.geus.dk/naturperler



GEUS

www.geus.dk



Tekst:

Geolog, naturvejleder Tove Stockmarr